

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH¹⁾

z dnia 2013 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie przeprowadzania przez funkcjonariuszy Straży
Granicznej czynności obserwowania i rejestrowania zdarzeń na drogach oraz w innych
miejscach publicznych**

Na podstawie art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 września 2005 r. w sprawie przeprowadzania przez funkcjonariuszy Straży Granicznej czynności obserwowania i rejestrowania zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych (Dz. U. Nr 187, poz. 1575) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. 1. Obserwowanie i rejestrowanie, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych, zwane dalej „obserwacją”, podczas pełnienia służby granicznej lub prowadzenia działań granicznych i specjalnych, przeprowadzają funkcjonariusze komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej, komórki organizacyjnej ośrodka Straży Granicznej, placówki Straży Granicznej oraz dywizjonu Straży Granicznej.

2. Obserwację podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzą funkcjonariusze komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej oraz komórki organizacyjnej ośrodka Straży Granicznej.”;

2) w § 3:

a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1,

¹⁾ Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji kieruje działem administracji rządowej - sprawy wewnętrzne, na podstawie § 1 ust 2 pkt. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 216, poz. 1604).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 117 poz. 677, Nr 170, poz. 1015, Nr 171, poz. 1016, Nr 230, poz. 1016 i Nr 230, poz. 1371, z 2012 r. poz. 627, 664, 769 i 951 oraz z 2013 r. poz. 628, 675, 829, 1351 i

b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Obserwacja, o której mowa w § 2 ust. 2, może być przeprowadzona także przy użyciu środków technicznych zapewniających niejawnie działanie funkcjonariusza, a w szczególności przy użyciu urządzeń służących do ustalenia położenia osób lub rzeczy.”;

3) w § 4:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obserwację, o której mowa w § 2:

- 1) ust. 1, prowadzi się po wyznaczeniu takiego zadania przez właściwego przełożonego lub funkcjonariusza przez niego upoważnionego;
- 2) ust. 2, prowadzi się po uzyskaniu pisemnej zgody udzielonej przez właściwego przełożonego lub funkcjonariusza przez niego upoważnionego.”;

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Wyznaczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, wpisywane jest w dokumentacji służbowej określonej i prowadzonej na podstawie przepisów w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Pisemna zgoda jest udzielana na pisemny wniosek w sprawie przeprowadzenia obserwacji, który powinien zawierać w szczególności:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy oraz podmiotu realizującego wniosek;
- 2) numer sprawy i kryptonim, jeżeli został nadany;
- 3) dane identyfikujące obiekt obserwacji;
- 4) informacje niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa;
- 5) cele do osiągnięcia w wyniku obserwacji;
- 6) czas prowadzenia obserwacji;
- 7) podpis podmiotu występującego z wnioskiem.”;

d) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Pisemny wniosek, o którym mowa w ust. 3, sporządza się w dwóch egzemplarzach albo w jednym egzemplarzu w przypadku, gdy wniosek przesyłany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.”;

4) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Właściwym przełożonym, o którym mowa w § 4 ust. 1:

1) pkt 1 jest:

- a) Komendant Główny Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej,
- b) komendant oddziału Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej,
- c) komendant ośrodka Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej ośrodka Straży Granicznej,
- d) komendant placówki lub dywizjonu Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy placówki lub dywizjonu Straży Granicznej;

2) pkt 2, jest:

- a) Komendant Główny Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej,
- b) komendant oddziału Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej,
- c) komendant ośrodka Straży Granicznej – w przypadku realizacji obserwacji przez funkcjonariuszy komórki organizacyjnej ośrodka Straży Granicznej.”;

5) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. 1. Z wnioskiem w sprawie przeprowadzenia obserwacji, o której mowa w § 2 ust. 2, występuje:

- 1) do właściwego przełożonego, o którym mowa w § 5 pkt 2 lit. a - kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komendant oddziału Straży Granicznej albo funkcjonariusz przez nich upoważniony;
- 2) do właściwego przełożonego, o którym mowa w § 5 pkt 2 lit. b - kierownik komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej albo funkcjonariusz przez nich upoważniony.

2. Komendant oddziału Straży Granicznej może wystąpić z wnioskiem w sprawie przeprowadzenia obserwacji także do innego komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej.

3. Kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej albo kierownik komórki wewnętrznej komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej może wystąpić z wnioskiem w sprawie przeprowadzenia obserwacji do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej.”;

6) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. 1. Obserwację, o której mowa w § 2 ust. 2, prowadzi się przez czas określony we wniosku, chyba że przed upływem tego okresu został osiągnięty cel obserwacji, wystąpił trwały brak możliwości prowadzenia obserwacji lub ustały przyczyny jej prowadzenia.

2. W sytuacjach szczególnych rozpoczętą obserwację można prowadzić przez czas dłuższy niż określony we wniosku. Wymaga to uzyskania ustnej zgody właściwego przełożonego lub funkcjonariusza przez niego upoważnionego.

3. Ustna zgoda, o której mowa w ust. 2, powinna być niezwłocznie udokumentowana w formie adnotacji sporządzonej i podpisanej przez właściwego przełożonego lub funkcjonariusza przez niego upoważnionego oraz umieszczona na wniosku sporządzonym w postaci papierowej albo dołączona do wniosku przesłanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.”;

7) w § 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, sporządza się w egzemplarzu pojedynczym, niezwłocznie po zakończeniu obserwacji.”;

8) uchyla się załącznik do rozporządzenia.

§ 2. 1. Do obserwacji prowadzonych a nie zakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do wniosków w sprawie przeprowadzenia obserwacji złożonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2014 r..

**MINISTER SPRAW
WEWNĘTRZNYCH**

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie wprowadzi zmiany w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 września 2005 r. w sprawie przeprowadzania przez funkcjonariuszy Straży Granicznej czynności obserwowania i rejestrowania zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych (Dz. U. Nr 187, poz. 1571).

Przygotowanie projektowanego rozporządzenia podyktowane jest m.in. potrzebą wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych, które powstały na gruncie obowiązujących dotychczas przepisów, a także wprowadzeniem regulacji, które pozwolą usprawnić wykonywanie czynności obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych, zwanych dalej „obserwacją”. Propozycje regulacji zawartych w projekcie oparte są na siedmioletniej praktyce stosowania przepisów rozporządzenia, która wskazuje na konieczność zmiany szeregu przepisów w celu zapewnienia jednoznacznych i efektywnych podstaw prawnych zapewniających skuteczność realizowanych zadań.

Ponadto wprowadzone zostały zmiany związane z ustawą o cudzoziemcach z dnia 8 listopada 2013 r. (druk senacki nr 489), która przewiduje zmiany ustawy o Straży Granicznej służące stworzeniu podstaw funkcjonowania w strukturze formacji nowego rodzaju jednostek organizacyjnych – ośrodków Straży Granicznej. Ich celem będzie wykonywanie zadań na potrzeby formacji.

W § 1 pkt 1 projektu znalazły się regulacje, które wskazują podmioty uprawnione w Straży Granicznej do stosowania obserwacji oraz przypadki, kiedy korzystanie z tego uprawnienia jest dopuszczalne. W przepisach projektu zrezygnowano z regulacji umożliwiających prowadzenie obserwacji w ramach czynności dochodzeniowo-śledczych. W przypadku prowadzenia obserwacji w związku z wykrywaniem przestępstw, niezależnie od tego czy postępowanie przygotowawcze zostało wszczęte, obserwacja może być prowadzona w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych. Czynności operacyjno-rozpoznawcze mogą być bowiem prowadzone przed wszczęciem postępowania karnego, w czasie jego trwania, jak również po jego zakończeniu. Rozdzielono regulacje dotyczące stosowania obserwacji w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych od prowadzenia obserwacji podczas pełnienia służby granicznej lub prowadzenia działań granicznych. Zgodnie z projektowanym § 2 ust. 1 obserwację podczas służby granicznej lub prowadzenia działań granicznych będą wykonywać funkcjonariusze komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej, placówki Straży Granicznej oraz dywizjonu Straży Granicznej. Obserwacja podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych będą prowadzić funkcjonariusze komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komórki organizacyjnej komendy oddziału Straży Granicznej oraz funkcjonariuszy komórki organizacyjnej ośrodka Straży Granicznej.

Zgodnie z § 1 pkt 2 projektu obserwacja podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych będzie mogła być przeprowadzona nie tylko przy użyciu urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, ale także przy użyciu środków technicznych zapewniających niejawnie działanie funkcjonariusza, a w szczególności przy użyciu urządzeń (środków) służących do ustalenia położenia osób lub rzeczy. Zmiana w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym, polega na sprecyzowaniu możliwości użycia podczas obserwacji realizowanej w ramach prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych „środków technicznych zapewniających niejawnie działanie funkcjonariusza, a w szczególności przy użyciu urządzeń (środków) służących do ustalenia położenia osób lub rzeczy”. Powyższe

stanowi rozwinięcie przepisu § 8 ust. 2 rozporządzenia, który przewiduje, że „*obserwację niejawną przeprowadza się (...) w sposób uniemożliwiający osobom nieupoważnionym ustalenie, że obserwacja taka jest prowadzona*”. Zapewnienie niejawnego sposobu prowadzenia obserwacji wiąże się w praktyce z koniecznością w wielu przypadkach użycia odpowiednich środków technicznych, które zapewnią niejawność podejmowanej obserwacji. Jednocześnie przed nieuzasadnionymi przypadkami stosowania obserwacji, w tym również przy użyciu urządzeń technicznych, zapobiegać będzie tryb jej stosowania. Zgodę na przeprowadzenie czynności obserwacji podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych będzie bowiem wyrażać Komendant Główny Straży Granicznej, komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant ośrodka Straży Granicznej albo osoba przez nich upoważniona. Jednocześnie należy dodać, że zgodnie z przepisami ustawy (art. 11 ust. 2b) materiały zgromadzone podczas obserwacji, jeżeli nie podlegają przekazaniu do postępowania karnego, podlegają protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu.

W projektowanym § 1 pkt 3, ze względu na specyfikę prowadzonych działań, zróżnicowano warunki, od których uzależniona jest możliwość przeprowadzenia obserwacji. Prowadzenie obserwacji przez funkcjonariuszy podczas pełnienia służby granicznej lub działań granicznych będzie możliwe, jeżeli takie zadanie wyznaczy tym funkcjonariuszom właściwy przełożony lub funkcjonariusz przez niego upoważniony (wyznaczenie takiego zadania będzie dokumentowane w dokumentacji służbowej określonej i prowadzonej na podstawie przepisów wydanych przez Komendanta Głównego Straży Granicznej w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych), natomiast prowadzenie obserwacji przez funkcjonariuszy podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych będzie uzależniona (tak jak jest to w dotychczasowych przepisach) od uzyskania pisemnej zgody udzielonej przez właściwego przełożonego lub funkcjonariusza przez niego upoważnionego. Wprowadzona została także możliwość przesyłania wniosku za pomocą chronionej sieci teleinformatycznej celu usprawnienia obiegu dokumentacji związanej ze stosowaniem obserwacji.

Zmiana w § 1 pkt 4 i 5 wynika ze zmian organizacyjnych jakie zaszły w Straży Granicznej, skutkujących m.in. zmianą nazewnictwa poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych wchodzących w skład formacji. Obecnie zamiast określenia „Jednostka organizacyjna Komendy Głównej Straży Granicznej” funkcjonuje określenie „komórka organizacyjna Komendy Głównej Straży Granicznej”. Ponadto w porównaniu z dotychczasowymi przepisami, przewidziana została możliwość wystąpienia z wnioskiem o przeprowadzenie obserwacji przez komendanta oddziału Straży Granicznej do innego komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej oraz kierownika komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej. Celem tego rozwiązania jest podniesienie efektywności w zakresie ścigania przestępstw w przypadkach, gdy istnieje potrzeba użycia do czynności obserwacji większych sił i środków. Dodatkowo zmiana ta związana jest z reorganizacją Komendy Głównej Straży Granicznej oraz przygotowanym projektem ustawy o cudzoziemcach (druk sejmowy nr 1526), który przewiduje zmiany w ustawie o Straży Granicznej, służące stworzeniu w strukturze formacji nowego rodzaju jednostek organizacyjnych – ośrodków Straży Granicznej.

Projektowany § 1 pkt 6 rozporządzenia reguluje czas na jaki może zostać zarządzona obserwacja, stosowana podczas realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz zasady jakie obowiązują podczas jej przedłużania. Ponadto projektowane przepisy wprowadzają podstawę do wcześniejszego zakończenia obserwacji w przypadku, gdy wystąpił trwały brak możliwości prowadzenia obserwacji. Dotychczasowe przepisy nie określały wprost możliwości przerwania prowadzonych czynności obserwacji, gdy np. nastąpiła dekonspiracja działań albo doszło do zagrożenia zdrowia lub życia funkcjonariuszy prowadzących

obserwację.

Zgodnie z projektowanym § 1 pkt 7, dokumentacja tworzona będzie w egzemplarzu pojedynczym niezwłocznie po zakończeniu obserwacji. W przepisie tym zrezygnowano z maksymalnego 5-cio dniowego terminu sporządzenia dokumentacji, ponieważ w praktyce zdarzają się przypadki, gdy dochowanie tego terminu, z uwagi na prowadzone czynności, jest znacząco utrudnione. Termin „niezwłocznie” precyzyjnie określa czas w jakim dokumentacja z przeprowadzonej obserwacji ma być wykonana, zapewniając jednocześnie niezbędną elastyczność.

Przepis § 2 projektu reguluje sprawy obserwacji prowadzonych a nie zakończonych przed dniem wejścia w życie proponowanych zmian oraz wniosków w sprawie przeprowadzenia obserwacji złożonych przed dniem wejścia w życie proponowanych zmian.

Mając na uwadze aktualny stan prac nad ustawą z dnia 8 listopada 2013 r. o cudzoziemcach uzasadnione jest określenie daty 1 stycznia 2014 r. jako daty wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia. Data ta zostanie zmieniona wraz z opublikowaniem tej ustawy.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Proponowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1) Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie:

Rozporządzenie obejmuje swoim zakresem funkcjonariuszy Straży Granicznej.

2) Zakres konsultacji

Projekt rozporządzenia zgodnie z propozycją Kancelarii Prezesa Rady Ministrów został skierowany do Fundacji Panoptykon z prośbą o stanowisko.

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337), projekt został udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie spowoduje wzrostu wydatków w budżecie państwa i budżetach jednostek samorządu terytorialnego oraz nie wpłynie na zmniejszenie dochodów budżetu państwa.

4) Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw i na rynek pracy

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, a także na rynek pracy.

5) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.